

եկողները, տեսաւ քանի մը ձիաւորք, որ կեցեր կը գանգտէին թէ Յայոց զօրավարը անձամբ հասնելով դռները փակ պիտի գտներ, եւ թէ այդ անծանօթը պատճառ եղած էր զիրենք ի Վարդանաբերդ բերելու: Այս խօսքերը լսելով Չտուէն առանց դանդաղելու դարձաւ մտաւ իւր փոքրիկ դռնէն ներս եւ ամուր աղիւտէն վերջ գնաց դռնապանին եւ հրամայեց դռները բանալ անյապաղ:

– Բարո՛վ, բարով, եղբա՛րք, ձեր գալուստը,– ըսաւ Չաւէն,– մի՛ զարմանաք եթէ զգուշութեամբ կը շարժինք այսպիսի ժամանակ, դուք էլ մեր տեղն եթէ լինիք կարծեմ թէ այսպէս պիտի շարժէիք:

– Ճշմարիտ է, եղբայր, ըսածդ, բայց մենք Յայոց զօրավարին անուկը ձեզ տուինք, որ ճամփան շեղեց գիշերս հոս օթագայելու համար, եւ այդ՝ հրաւիրանք Կամսարական Սուրէն իշխանի մը, որ մեզի հետ ընկերացաւ,– պատասխանեց զօրականաց մէկը, որ աւելի նշանաւորն էր իր ընկերաց մէջ, արեւէն սեւցած երեսովը, փայլուն աչքերովը, վզին ահագին հաստութեամբը:

Չաւէն շուտ մը ներս մարդ ղրկեց իմացնելու համար Թեոդորոսի գալուստը Սուրէնի հետ: Արդէն Տիկինը եւ Գրիգոր պատուհաններէն մտիկ ընելով եւ լսելով այս խօսակցութիւնը, հրամայեցին սպասաւորաց լուսաւորել դահլիճը, երբ ձիոց խիսնջիւններու եւ սմբակներու ձայնը, զինուց շառաչիւնը եւ ջահերուն աղօտ լուսին փայլը անսովոր եւ յանկարծական կենդանութիւն տուին Վարդանաբերդի գաւթին, կէս-գիշերուն լռութեան մէջ:

Պալատին ներքին դուռը բացուեցաւ, սպասաւորը ջահեր ձեռովին եւ Գրիգոր առջեւէն իջան հիւրերը դիմաւորելու, եւ ահա ինքն Յայոց զօրավարը եւ քովէն Սուրէն Կամսարական սանդուխներէն վեր կ'ելնէին:

– Որդեակ Գրիգոր, բարի է գալուստդ,– ըսաւ Սուրէն եւ պատանին համբուրեց,– քեզ այս երեկոյ տեսնելու յոյս չունէի: Ահա այս գիշեր ձեզ երեւելի հիւր մը բերի, տեսնե՞ք ի՞նչ ընդունելութիւն պիտի ընես:

– Ռշտունեաց Տէրը մեր փոքրկութիւնը կը պատուի, ինքն է տանտէրը, ինքն, որ յոյս եւ ապաւէն է բոլոր այ ազգին:

– Յոյս եւ ապաւէն աստուած ինքն է միայն, որդեակ իշխանագուն,– ըսաւ Թեոդորոս իր խոր եւ մեծ հայեցումածքը պատանուոյն վրայ դարձնելով:

Այսպէս մտան մինչեւ մեծ դահլիճը այս երեք անձիւք հետեւեալ քանի մը սպասաւորաց եւ թիկնապահաց, ուր վառարանը արդէն փայտերու բոցով կը